

Naturvårdsverketille

LÄHETE

NV-06054-21; koskien Espoon yleissopimuksen mukaista kuulemista

Viittaus tehdään meneillään olevaan kuulemiseen Suomen kanssa yleissopimuksen 5 artiklan mukaisesti ympäristövaikutusten selvityksestä rajat ylittävässä yhteydessä (**”Espoon yleissopimus”**) Copperstone Viscaria AB:n (**”Copperstone”** tai **”yhtiö”**) lupahakemuksen johdosta, joka koskee mm. kaivostoimintaa Kiirunan kunnassa sijaitsevassa Viscariassa. Hakemus on vireillä Uumajan käräjäoikeuden maa- ja ympäristötuomioistuimessa, asia nro M 954-22.

Espoon yleissopimuksen 3.5 ja 4.2 artiklasta seuraa, että Suomelle on tarjottava tietyt olennaiset tiedot ja että niillä, erityisesti ympäristövaikutusten arvioinnilla, tulee olla tietty sisältö. Copperstone on käännettänyt osia käsittelyaineistosta, ja ne on luovutettu maa- ja ympäristötuomioistuimelle suomenkielisinä. Copperstone selvittää seuraavassa, mitä käsittelyaineistoa asiassa on luovutettu ja mitä on käännetty suomeksi. Copperstone esittää lisäksi, mitä arviointeja on tehty rajat ylittävän vaikutuksen suhteen. Lisäksi selvitetään lyhyesti maa- ja ympäristötuomioistuimen prosessit.

Copperstone pyytää, että Naturvårdsverket lähettää tämän kirjelmän liitteineen Suomen ympäristökeskukselle (**”SYKE”**) meneillään olevan kuulemisen puitteissa, jotta näin täytetään Ruotsin velvollisuudet Espoon yleissopimuksen 3.5 ja 4.2 artiklan mukaisesti.

A. Lupakäsittely

1. Copperstone jätti 30.3.2022 maa- ja ympäristötuomioistuimelle ympäristökaaren mukaisen lupahakemuksen jatkaa kaivostoimintaa Viscarian kaivoksella Kiirunan kunnassa kupari- ja rautarikasteen tuottamiseksi. Haettu toiminta käsittää kaivostoiminnan lisäksi myös mineraalien uudelleenrikastuksen olemassa olevista kaivannaisjätevarastoista, jotka ovat aiemman toiminnan seurausta. Yhtiö on

ruotsalaisten sidosryhmien ja tuomioistuimen täydennyspyyntöjen jälkeen täydentänyt hakemusta ja jätettyjä tausta-asiakirjoja kolmeen otteeseen:

- 7.10.2022 ("Täydennys I") (lisäys 75),
- 17.3.2023 ("Täydennys II") (lisäys 116) ja
- 25.4.2023 ("Täydennys III") (lisäys 125).

2. Bilaga 1 sisältää luettelon asiakirjoista, jotka Copperstone on jättänyt tuomioistuimelle käsittelyn puitteissa. Asiakirjat, jotka on arvioitu tärkeiksi mahdollisen rajat ylittävän vaikutuksen arvioimiseksi, sekä hakemuksen pääasiakirja ja jätetyt täydennykset on käännetty suomeksi. Nämä asiakirjat käyvät ilmi luettelosta. Kaikki käännetty asiakirjat luovutetaan nyt Naturvårdsverketille (Bilaga 2–Bilaga 11) välitettäväksi SYKELLE osana Espoon sopimuksen mukaista kuulemista. Asiakirjoista, jotka jätettiin hakemuksen kanssa ja jotka on myöhemmin päivitetty, kuten ympäristövaikutusten arviointi, lähetetään vain uusin versio.
3. Sen jälkeen kun yhtiö jätti Täydennyksen III, on maa- ja ympäristötuomioistuimien 12.5.2023 (lisäys 132) ilmoittanut yhtiölle, että ympäristövaikutusten arvioinnin ja jätettyjen täydennysten perusteella on arvioinut, että toiminta ei voi aiheuttaa sellaista rajat ylittävää vaikutusta veden tilaan tai sen hyödyntämiseen tavalla, joka aiheuttaisi Ruotsin ja Suomen välisen rajajokisopimuksen 15–18 artiklan soveltamisen.
4. Tuomioistuin kuulutti hakemuksen 24.5.2023. Maa- ja ympäristötuomioistuimessa meneillään olevassa prosessissa viranomaiset ja muut asianosaiset varaavat tilaisuuden esittää näkemyksiä hakemuksesta viimeistään 31.8.2023, joten kirjeenvaihto, katselmus ja pääkäsittely seuraavat ennen kuin tuomioistuin antaa asiassa tuomion.

B. Rajat ylittävä vaikutus ja ajankohtainen Espoo-kuuleminen

5. Espoon yleissopimuksesta ilmenee, että Espoo-kuuleminen tulee aloittaa siinä tapauksessa, että haetun toiminnan, joka on esitetty sopimuksen Liitteessä I (mm. kaivostoiminta) voidaan olettaa aiheuttavan *merkittävää haitallista rajat ylittävää vaikutusta*.

6. Copperstone on ympäristövaikutusten arvioinnissa ja sen täydennyksissä arvioinut vaikutuksen haetusta kaivostoiminnasta lähtökohtana suuri määrä näkökulmia, kuten maankäyttö ja maisemakuva, poronhoito, kulttuuriympäristö, ulkoilu ja virkistys, melu, tärinä, paineaallot, kuljetukset, sekä jätteet, kemikaalien käsittely, energiankulutus ja päästöt ilmaa.
7. Copperstone on lisäksi ympäristövaikutusten arvioinnin perusteella ja mainittujen näkökulmien johdosta tehnyt erityisen arvioinnin rajat ylittävästä vaikutuksesta ja laatinut erityisen raportin arvioinnista, katso Bilaga 10. Rajat ylittävä ympäristövaikutus näiden näkökulmien osalta arvioidaan olemattomaksi, varsinkin huomioiden toiminnan suuri etäisyys Suomesta.
8. Ainoa ympäristövaikutus, joka voisi teoreettisesti aiheuttaa rajat ylittävän ympäristövaikutuksen Suomeen, on toiminnan vaikutus pintaveden muuttuneen pintaveden virtaaman ja laadun muodossa. Ne asiakirjat, jotka on käännetty ja jotka nyt liitetään mukaan, käsittelevät siten suurelta osin tutkimusaineistoa koskien vaikutusta pintaveden sekä niiden suojatoimien vaikutusta, joita yhtiö aikoo toteuttaa (vrt. art. 3.5 ja 4.2 Espoon yleissopimuksessa, joiden mukaan asianmukaiset tiedot ympäristövaikutusten selvitysmenettelystä Ruotsissa ja asianmukaiset tiedot toiminnasta ja ”*sen todennäköisistä merkittävistä valtioiden rajat ylittävistä haitallisista vaikutuksista sekä toimenpiteistä näiden vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi*” on toimitettava ympäristövaikutusten arvioinnin lisäksi).
9. Liittyen vesistöjä koskeviin suojatoimenpiteisiin Copperstone haluaa erityisesti tuoda esiin suunnitellun suuren kapasiteetin vedenpuhdistuslaitoksen, jonka on tarkoitus puhdistaa suurin osa laitokselta poistuvasta vedestä. Copperstone on yhteistyössä Teollisuuden Vesi -yhtiön kanssa kehittänyt vedenpuhdistustavan, joka soveltuu erityisesti kyseiselle prosessivedelle. Tekniikka perustuu kahteen puhdistusvaiheeseen, joista ensimmäinen sisältää hiekkasuodatuksen koaguloinnilla ja vaahdotuksella ja toinen ioninvaihtotekniikan. Copperstone ja Teollisuuden Vesi ovat lisäksi toteuttaneet pilottihankkeen kaivoksesta nykyisin valuvan veden puhdistamiseksi, jotta saadaan varhaisessa vaiheessa kokemuksia puhdistustekniikasta ja sen soveltuvuudesta Viscarian kaivoksen erityisiin olosuhteisiin. Lisäksi pilottihankkeen positiivisena vaikutuksena lakkautetun

kaivoksen nykyinen saastekuorma vähenee voimakkaasti. Puhdistuskokeilua voidaan toistaiseksi pitää hyvin menestyksekkäänä.

10. Laaditun taustamateriaalin mukaan arvioidaan pintaveteen kohdistuvien vaikutusten tuottavan vähäisiä seurauksia perustamis- ja käyttövaiheissa ja merkityksettömiä seurauksia jälkihoitovaiheessa. Toimintojen puhdistamon ansiosta purkuvesistöihin valutettavan veden pitoisuudet ovat matalammat kaivoksen toimintavaiheessa kuin nykyisin ja nollavaihtoehdossa, ja toiminnan ei arvioida vaikuttavan hydromorfologisiin laatutekijöihin Rautasjoessa tai siitä alavirtaan.¹
11. Kuten Bilaga 10 esittää, yhtiö arvioi, että toiminnan marginaalinen vaikutus, riippumatta nykyisistä ja mahdollisista tulevista alavirrassa tapahtuvista tulevista toiminnoista vastaavalla vaikutuskuvalla, ei aiheuta kumulatiivisia vaikutuksia Tornionjoen vesiympäristöön. Tätä taustaa vasten havaittavat vaikutukset rajajoessa ja merkittävän rajat ylittävän vaikutuksen mahdollisuus voidaan sulkea pois. Kuten edellä kohdassa 3 on mainittu, tuomioistuin on myös ilmoittanut jakavansa yhtiön arvioinnin tältä osin.
12. Koska ei ole vaaraa siitä, että suunniteltu toiminta voisi vaikuttaa rajat ylittävästi vesistön tilaan tai hyödyntämiseen, eikä se arvioiden mukaan muutoin aiheuta merkittäviä rajat ylittäviä vaikutuksia, suunnitellun kaivostoiminnan ei myöskään katsota aiheuttavan tällaisia *merkittäviä haitallisia rajat ylittäviä vaikutuksia* (eli korkeampi kynnyks kuin rajajokisopimuksessa), jotka voisivat aiheuttaa sen, että Espoon yleissopimusta sovelletaan. Tästä huolimatta on myös päätetty, että Espoon kuuleminen toteutetaan, ja Suomesta on ilmoitettu toive osallistua tähän. Vaikka mitään merkittävää haitallista rajat ylittävää vaikutusta ei ole, noudatetaan nyt Espoon yleissopimuksen mukaista kuulemista.
13. Kun asianomaisille viranomaisille ja suurelle yleisölle Suomessa on annettu nyt lähetettävät tarvittavat tiedot, heillä on mahdollisuus toimittaa lausunnot SYKELLE. SYKE lähettää ne sitten Naturvårdsverketille kohtuullisessa ajassa ennen lopullisen päätöksen tekoa haetusta toiminnasta (art. 4.2). Saadut huomautukset on sitten

¹ Tämä on selvitetty tarkemmin osassa B.1, Täydennys I (Bilaga 7), osassa A.5.2 ja B.4.1, Täydennys II (Bilaga 8), osassa B ja C, Täydennys III (Bilaga 9) sekä ympäristövaikutusten arvioinnissa, pinta- ja pohjavesimallinnuksessa sekä purkuvesistöselvityksessä (Bilaga 3–Bilaga 5) sekä erityisesti laaditussa muistiossa koskien rajat ylittävää ympäristövaikutusta (Bilaga 10).

otettava asianmukaisesti huomioon lopullisessa päätöksessä ehdotetusta toiminnasta (art. 6.1). Tämä Espoo-kuuleminen on siten meneillään samaan aikaan tuomioistuinkäsittelyn kanssa ja voi jatkua asian lopulliseen ratkaisuun asti

Tukholmassa 31. toukokuuta 2023
Copperstone Viscaria AB, puolesta

Joel Mårtensson

Helles Stoytcheva

LIITELUETTELO

- Bilaga 1 Luettelo luovutetuista asiakirjoista
- Bilaga 2 Hakemus, aineisto 1
- Bilaga 3 Ympäristövaikutusten arviointi, lisäys 129
- Bilaga 4 Pinta- ja pohjavesimallinnus, lisäys 100
- Bilaga 5 Purkuvesistöselvitys, lisäys 101
- Bilaga 6 Vaikutukset luonnonympäristöön, Natura 2000 -alueeseen ja lajien suojeluun, lisäys 31
- Bilaga 7 Täydennys I, lisäys 75
- Bilaga 8 Täydennys II, lisäys 116
- Bilaga 9 Täydennys III, lisäys 125
- Bilaga 10 Muistio – Rajat ylittävä vaikutus, lisäys 117
- Bilaga 11 Liite 1 täydennykseen III. Purkuvesistön vaikutuksen virtaamakuviot, lisäys 131